

Protestantse gemeente te Loosdrecht

26 december 2010

zondag na kerst

Schriftlezing: Mattheus 1, 18-25 (Naardense Bijbel)

Prediking

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is een wat wonderlijke zondag, deze tweede kerstdag. Voor de volhouders, en dat bent u kennelijk.

Vanmorgen opnieuw het kerstevangelie, maar niet uit Lukas (dat is de kerstnacht gelezen) of Johannes (eerste kerstdag), maar uit Mattheus. En gelezen uit de Naardense Bijbel.

Maria is zwanger ..., niet van Jozef, maar >uit de Heilige Geest', zoals er heel eenvoudig staat.

Maar hoe kan dat nou? Is dat echt gebeurd?

Ik ga u op tweede kerstdag niet vermoeien met het dogma van de maagdelijke geboorte.

Ik stel voor om alle vragen en twijfels, die ik zelf ook heb, te laten rusten, en te kijken hoe Matteüs vertelt over deze bijzondere geboorte, welke woorden hij kiest.

Wat direct al opvalt, is het begin. Letterlijk staat daar (zie de Naardense Bijbel: "De genesis van Jezus Christus geschiedde aldus".

Het Griekse woord >Genesis', betekent: wording, schepping.

Dat woord gebruikt Mattheus natuurlijk bewust. Hij wil de herinnering oproepen aan het eerste bijbelboek, dat ook zo heet: >genesis'. Hij wil dat we denken aan dat oerbegin, aan de schepping van hemel en aarde, mens, de dieren en de planten.

Met andere woorden: God de Schepper gaat opnieuw scheppen. De geboorte van Jezus Christus, zijn verwekking, is een volstrekt nieuw begin.

Maar is zo'n nieuwe start, zo'n schepping overnieuw dan nodig?

Ja, want de eerste schepping is mislukt, de geschiedenis totaal vastgelopen.

Al in Genesis 3 en verder horen we over die mislukking: wantrouwen, zonde, angst, dood; over Kaïn die Abel doodsloeg, over Lamech en zijn oog om oog en tand om tand, over de zondvloed en de torenbouw van Babel.

Eerder al had God een nieuw begin gemaakt. Na het ontstaan van alle volken die uitwaaiëren over de aarde, zoomt de camera van de bijbel opeens in op een figuur, Abraham, en zijn vrouw Sara. Hij zij uit het land van de toren en de zondvloed wegtrokken naar het land van belofte. Maar ook de geschiedenis die dan volgt is er een van teleurstelling, van ballingschap.

En als Mattheus zijn verhaal schrijft weet elke Israëliet dat ook die geschiedenis is vastgelopen. Een groot deel van het volk van belofte is verdwenen in de ballingschap.

En wat van Juda is overgebleven zucht onder de macht van de Romeinen; - géén eigen koning meer, géén vrijheid meer.

Bij velen leefde dan ook een sterke verwachting van de komst van de Messias-verwachting, een opvolger op de lege troon van David, een Messiaanse koning die zijn volk zou bevrijden van de Romeinen en Israël in oude glorie zou herstellen. Naar die verwachting verwijst Mattheus in zijn geslachtsregister waarmee zijn evangelie begint.

We hebben het niet gelezen, omdat het op het eerste gezicht een nogal saaie opsomming lijkt: die verwekte die en die verwekte die.

[Ik heb eens een collega gehoord die het ook maar een lange lijst vond en zei, bij wijze van samenvatting: "en zo verwekten zij elkaar tot vers 16Y"]

Daarin wordt Jozef genoemd, de man van Maria, en ook dat hij voortkomt uit het geslacht van David.

Dus: de geboorte van Jezus is inderdaad vervulling van oude beloften over een nieuwe vorst op de troon van de Davidische dynastie.

En aan het eind van die lange geslachtslijst van Abraham naar David en verder, wordt de naam van Jozef genoemd.

Hij is de voorlaatste B nog maar één generatie verwijderd van de Messias. Het zijn allemaal logische stappen, verwekkingen, maar dan is er opeens een breuk: Mattheus vertelt dat Jozef er helemaal niet aan de pas komt!

Met andere woorden: die hele lijn, die hele mensengeschiedenis van Adam, via Abraham en David tot Jozef is blijkbaar vruchteloos geworden. Die heeft vanuit zichzelf geen toekomst meer, - die is vanuit zichzelf ten dode opgeschreven.

Het nieuwe begin komt niet uit mannen op. Dat nieuwe koningschap komt helemaal van de andere kant, van Gods kant.

Maar hoe doet God dat dan?

Hoe zouden wij dat doen een nieuw begin maken? Als een schilder die een mislukt schilderij weggooit, of alle oude verf eraf veegt?

Zo niet God. Hij laat niet los wat Hij ooit begonnen is.

Zelfs als er een nieuwe >genesis' nodig, Hij blijft ook trouw aan de eerste >genesis', die eerste Adam, en dus aan ons. Geen totale vernietiging, maar een nieuw en teer scheppingsgebeuren.

En kijk, luister: het is net als in het eerste bijbelboek broedt de Geest van God over tahoewabohoe, over de duisternis van oervloed; over zijn volk dat ten einde raad is; over een jonge vrouw, Mirjam van Nazareth. Een nieuw begin te maken, volstrekt nieuw.

Dat is het wonder van kerst: God vervult de belofte aan Abraham, David en de dromen van de profeten. Hij schuift ons dus niet aan de kant, maar pakt de draad van de mensengeschiedenis weer op, de verbondsgeschiedenis van Israël, en ook de geschiedenis die Hij met ons persoonlijk begonnen is.

En tegelijk is het een nieuw begin; de nieuwe toekomst komt helemaal van Zijn kant.

Maar wat gebeurt er dan bij ons? Wat doet de geboorte van Jezus dan met ons?

In de tijd van Jozef en Maria dacht iedereen: als de Messias komt dat zal hij Israël bevrijden van het juk van de Romeinen. Het koningschap van Israël zal hij herstellen. Van Israël weer een eigen rijk maken, met een eigen koning, een eigen identiteit. Maar dat is dus niet de boodschap die Jozef te horen krijgt in zijn droom. De engel zegt: "Jozef, wat in Maria geboren is, is uit de heilige Geest; zij zal een zoon baren en jij zult als zijn naam uitroepen: Jezus!- de Heer redt; want hij zal zijn gemeente redden van hun zonden!" (Naardense bijbel).

Dat gaat veel dus veel verder dan het oude schilderij weg gooien of de vijanden uit het land verdrijven. Dat raakt ons, veel dieper en verder gaand: Jezus ons komt redden van onze zonden. Als God een volstrekt nieuw begin maakt, een nieuwe >genesis', dan wil Hij de wereld veranderen in onze ziel. Daar, op die meest persoonlijke plaats moet de nieuwe schepping beginnen.

De nieuwe >genesis' is dus niet al gelukt als het kind verwekt is in Maria, of als Jezus geboren is in de kribbe.

De nieuwe >genesis' is er pas, wanneer ik zelf van binnen ben geraakt en veranderd, als dat nieuwe begin - dat is begonnen aan Gods kant, is aangekomen aan mijn kant, in mijn hart, - precies op de plaats waar het bij mij woest en ledig is, waar mijn eigen tekortkomingen en angsten, mijn eigen onmacht en vruchteloosheid verborgen is.

Pas als het nieuwe kind voor mij >Jezus' is geworden, dus als God-die-mij-redt, vergeeft en geneest, - pas dan is de nieuwe >genesis' tot voltooiing en bestemming gekomen.

Dat raakt dus diep en persoonlijk. Want onze schuld en schaamte houden we verborgen op de meest intieme plaatsen van ons leven, in onze ziel, waar niemand bij kan. Daar waar God zelf ook moeilijk bij kan.

En wat beschrijft Mattheus het mooi en behoedzaam: hoe er een engel voor nodig is, om bij Maria en Jozef te komen. Zo teder: om ook ons behoedzaam te raken, om een nieuw begin te verwekken.

Dan hoeven we niet bang te zijn dat God ons uit wil wissen, weg wil vegen.

En we weten dan eens voor al: zó wil God dus niet een nieuw begin maken: Hij maakt een nieuw begin in een kind dat liefdevol komt en ons raakt in de ruimte van ons hart.

En zou Jozef, de man die buitenspel staat als Jezus verwekt wordt, zou niet juist hij voor ons een voorbeeld kunnen zijn of worden?

Net als hij hebben we niets in te brengen. Maar ook de man van Maria wordt geraakt door een engel, en wordt hij ook ingeschakeld bij dat nieuwe scheppingsproces van God.

Let maar op. Het eerste wat hij doet is zich verbinden met Maria. Hij loopt niet weg. Althans de engel voorkomt dat hij de impuls van zijn hart volgt om weg te lopen en zijn geliefde van wie hij niets meer begrijpt in de steek te laten.

Hij blijft bij haar en blijft het geheim dat in haar groeit trouw.

En dan – als het kind geboren is – geeft hij als vader het Messiaanse kind zijn náám.

Hij ontvangt het kind van Kerst en begroet het als: >Jezus!', als >de Heer die redt!'.

Dan pas is een kind ècht geboren, als het een naam heeft gekregen. Dan pas is je kind echt jÓuw kind, als jij het een naam hebt gegeven.

Dan pas is de schepping voltooid, als Adam een naam heeft gegeven aan de dieren. Zo ging het in Genesis: pas als Adam de naamloze schepping rondkijkt en 'sperwer' zegt en 'koperwiek'; en 'berk' en 'beuk'. En als hij tenslotte Eva, mens als hij, vlees en bloed als hij 'Eva' noemt: zij die leven geeft. Pas dan is de schepping die God begon, voltooid.

"En hij, Jozef, riep zijn naam uit: Jezus!" >Jezus!', die uitroep van verwondering en blijdschap voltooit de geboorte van Jezus en de wedergeboorte van Jozef, - en ook de wedergeboorte van ons, als wij die roep overnemen: "Jezus!".

Want als je dat kunt roepen, dan erken je dit kindje als het kind van God dat jou kan , moet en mag redden van je zonden.

Moeilijk te geloven, zo'n maagdelijke geboorte, - geeft niet als je daarmee blijft zitten.

Probeer dan maar te geloven in de bevrijding van je eigen zonden, in de genezing van je eigen leven, te geloven dat dit kind een kind van Jozef is en daarmee van ons allemaal, al kwamen we er zelf eerst helemaal niet aan te pas. Leer het maar te zeggen, te roepen en te zingen zoals Jozef: >Jezus!'

Amen

